

Inserati se sprejemajo in veljajo
tristopna vrsta:

8 kr., če se tiska 1krat,
12 " " " " 2 "
15 " " " " 3 "

Pri večkratnem tiskanju se
cena primerno zmanjša.

Rokopisi

ne vračajo, ne frankovana
pisma se ne sprejemajo.

Naročnino prejema opravišstvo
(administracija) in ekspedicija na
starem trgu h. št. 16.

SLOVENEK.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja:

Za celo leto . . . 10 gl. — kr.
za pol leta . . . 5 " — "
za četrto leta . . . 2 " 50 "

V administraciji velja:

Za celo leto . . . 8 gl. 40 kr.
za pol leta . . . 4 " 20 "
za četrto leta . . . 2 " 10 "

V Ljubljani na dom pošiljan
velja 60 kr. več na leto.

Vredništvo je v Rožnih ulicah
št. 25.

Izhaja po trikrat na teden in
sicer v torek, četrtek in soboto.

Slovenski jezik in naše ženstvo po mestih.

(Dalje.)

Dozdaj smo pretresali le vzroke žalostne prikazni, da naše gosposko ženstvo toliko čista nemški jezik, oziroma se zdaj tudi nekoliko po naslednjih, ktere ima to za narod naš in za razvitje slovenskega jezika.

Star pregovor pravi, da žena drži tri vogle hiše, mož pa le enega. To velja v navadnem domačem življenju res, v našem narodnem in političnem pa bi jaz presukal ta pregovor tako, da materni jezik se prime treh otrok, očetov pa le enega. S tem sem skočil naravnost v rodbinsko ali družinsko življenje, naj toraj to najprej nekoliko razvijem.

Vsakega dekleta cilj in konec je, da se omoži; le maloktero dekle, ko pride v deviška leta, se prostovoljno odloči za kaj drugega. Za ta namen se toraj pripravlja, to velja vsaj pri nas še do tle, dokler se državi na krmilu moški in ne ženske, dokler ni „amazona“ še najvišji ideal naših bodočih in že doraščenih gospic. Ženski spol more priti do kake veljave le po možu, naravno toraj, da ženska odgoja meri na to: izrediti mlade hčere za sposobne žene in matere. Ne hoteč kritizirati te odgoje v splošnem, metodičnem obziru, ker to ni moja stroka, pridem nazaj le na jezik in duh, ki se našim nježnim deklicam in pozneje gospicam cepi po šolah in poznejem odgojevanju, kolikor ga je pri nas za ženski spol.

Omenil sem že, da se po šolah, javnih in privatnih, slovenski jezik nikjer ne uči temeljiteje od nemškega ali celó od vsacega drugega. Isto tako je bil omenjen nasledek tega: da

namreč naše gospice še v kratkem krilu brž začno kramljati nemški, celó francoski in laški rajši nego slovenski, čeravno je njih oče nosil kratke hlače, mati pa kožuh. Če so pa stariši že „višega“ stauu, je „niks krajne-riš“ že reč, ki se sama ob sebi razume. Tako je ljubezen do maternega jezika, če je tudi bilo je še kaj, v mladem srcu kmalu zatrta, izcimljena, slovenski se govori le še z deklo, vse drugo je nemško — vzlasti, če se mlada gospica hoče kje javno pokazati.

Tako že iz navadne šole pride gosposko dekle popolnem navzeto nemškega duha; če ni, zabranili so to le stariši, ako so v resnici narodni, kajti otrokom so stariši vendar le še največja gosposka. Žalibog, da so pa taki stariši že zeló redki, ker „das ist der Fluch der bösen That, dass sie fortzeugend Böses nur gebäre.“

Navadni dekliški šoli odrastlo dekle se potem odgojuje še po zavodih, ali pa ostane domá — „čakajoč ženina“. V obojem slučaju pa ni skoro prilike, da bi se okrepilo v narodnem duhu. Ta duh se — se ve da — navdihne najbolj po maternem t. j. pri nas izključljivo le slovenskem jeziku. Ali tega jezika mlado dekle potem skoro več ne sliši, še manj ga pa bere. Nadaljevalne šole, kakor učiteljska pripravnišča in privatni zavodi so že tako vravnani, da narodni duh tam ravno tako malo veje, kolikor se goji slovenski jezik; če se le že po par ur na teden uči, je dovolj, več se od naše sedanje sisteme ne sme zahtevati.

Kdo bo toraj vnemal mlada srca za mili slovenski, že na pol pozabljeni materni jezik, če se v šoli trpi le še zato, ker nas je Slovencev preveč in ne morejo drugače, nego da je v

apričevalih dobil tudi slovenski jezik svojo vrsto. Koliko pa ta poduk izda, se najbolje vidi pri tem, kako gospice povsod odpravljajo slovenski jezik, če le morejo. Strašno redka bo, ki bi se ponašala s tem, da zna bolje slovenski, ali bo vsaj raje govorila svoj materni jezik.

Še mnogo slabše je po privatnih zavodih, kjer se meščanska ali gosposka dekleta na dalje odgojujejo. O slovenskem slovstvu ni ne govorjenja, saj se še celó ne piše in ne bere nič slovenski. Uče se pač še laški, francoski in morda tudi angleški in učitelj ali učiteljica tega jezika ima toliko oblasti, da ukaže razgovarjanje v tistem jeziku, v katerem se ravno podučuje. Za slovenski jezik to ne velja, kajti če je že v kakem takem zavodu na videz vpeljan, gospic ne mučijo s tem, da bi morale med sabo govoriti slovenski in slabega reda v tem tudi nobena ne dobi.

Kar pa taka šola ne zaduši narodnega duha v nježnih srcih naših deklet, stori še branje nemških romanov, nemško gledišče itd. Omeniti je tudi učiteljev glasbe, petja ali še kaj drugega, katerih poduk je čisto nemški, tako da mlada gospica nikdar ne pride iz nemškega kolobara. V čemer se pa človek vedno in vedno giblje, tega se privadi in tako odgojenim našim gospicam je ravno tako težko gibati se med ljudmi, ki le slovenski govore, kakor žabi na suhem; nekoliko časa že še prestande, potem pa skoči nazaj v vodo, ki jej je ljubša od suhe zemlje.

Prišli smo do tiste dobe, ko gospica išče ženina. Takrat — leto starosti ne izda nič, da je le čez 15 let — je že popolnoma odgojena, dosegla najvišjo stopinjo ženske iz-

Popotna pisma.

IV. V Mokronogu.

Oj slavna rezidenca Pižmahtova! Tu kraljuje nemčurski župan Pižmaht. Mož je zeló učen in obražtan pri nemčurjih. Iz začetka bil je navaden krojač, a ko se je naučil par nemškik besedi, postal je župan mokronoški. Bilo je pa zopet nekaj drugega zraven. Mož ni znal pisati in zagadel ga je njegova žena toliko pisati naučila, da se zna podpisati. Tedaj je res učen, kakor so manj ali več vsi nemčurji.

Šel sem k njemu v gostilno in zaklical „četrto litra vina“; on me je pa prav grdo pogledal. Jaz sem govoril le slovensko, a on z menoj le nemški. Govoril je pa tako nemščino, da če jo daš mački in jo požre, gotovo pogine. Lahko ste ná-nj ponosni Mokronoščani, kajti takega župana na dobite povsod.

Slišal sem pa od necega prijatelja, da se je on tudi pri zadnjih volitvah izvrstno obnesel. Agitiral je močno in če je kdo rekel, da bo Slovenca volil, ga je zavrnil: „Kaj bodo

pa esput pecirkaukman rakli?“ Kakor se vidi, ima ta mož hud strah pred okrajnim poglavarjem. Župani! vzemite si ga v zgled. Podoben je res Mokronog nekako Višnjigori, vendar tukaj ni bilo toliko „schwefeldampfa“, kot v Višnjigori. Mokronog je pa vendar še zmeraj bolj slovenski kot nemčurski in upati je, da bo tudi tu kmalu nemčurska golazen zginila. Dobro bi bilo tu bralno društvo ustanoviti, kajti Mokronog je precéj velik, toda bojijo se menda narodnaci, ker tudi bralno društvo v St. Rupertu hira, kakor se sliši.

Jaz pa zapustim Mokronog, si otresem prah, ki sem ga iz nemčurskega trga prinesel, od nog, in se napotim proti Krškemu, kajti mudilo se mi je že domov!

V. V Krškem.

Malih mest ni na Dolenjskem ne konca ne kraja! Nekak čuden čut me je prešinil, ko sem se videl na trgu Hočevanjeve rezidence! In res ponosno se v oblake dviga hiša moža, nekdanjega dacarja, ki je tako učen, da v državnem in deželnem zboru zmiraj molči. Dosti

so ga zadnje volitve veljale, kajti tu se sliši, da so ga zadnje volitve 6000 gl. stale. Res lep denar! Za ta denar se že nekaj glasov vjame. Pa to menda ne bo res, ker je v deželnem zboru Kranjskem tako očitno in odločno odbijal od sebe vsako natolcevanje.

Od zadnjih volitev sem marsikdo ponosno po trgu „arženko“ puha, ko jo je poprej vendar navadni tobak nadomestoval. In gostilničarji so imeli nekaj časa dovolj pivcev, zdaj je vse nehalo, glorijska mundi! Še bolj ponosno stoji novo sezidana šola meščanska, kjer se bode za slovenske obrtnike sploh imenitna nemščina učila. Radovedni smo, koliko učencev bo štela.

Tako so si dolenjska mesta enaka in povsod še najdeš slov. renegatov! Ako pa Bog dá in sreča junaška, bomo tudi te kmalo iztrebili. Bog pomozi!

Napotim se na kolodvor, kmalu prižvižga vlak in hajd proti beli Ljubljani in hajd na Gorenjsko v domačo vas, kjer mi bo toliko časa ostajalo, da premišlujem, kar sem videl in slišal. Z Bogom!

obraženosti, upa si biti družica vsakemu, bodi si kdor koli, da le ni čevljar, krojač, mizar, sploh ne rokodelskega stanu, marveč vsaj trgovski pomočnik, trgovec, uradnik, doktor ali profesor. Najboljši je se ve da kak bogatin, naj bo že kterelega koli stanú, ker kdor ima denar, je obče spoštovan, če ga pa nima, mora biti kolikor mogoče visok v javnem življenji; po ministrih se naše gospice ne spenjajo, — ker jih pri nas ni.

Pri nagnenji do mladeniča, če se vidi, da jo utegne pripeljati do možitve, ne izda čisto nič narodnost njegova, gospice so popolnem kosmopolitične. Tako se sklenejo zakonske zveze med slovenskimi dekleti in nemškimi mladenčji ali pa narobe; se vé, da tudi Slovenec vzame nemškuto ali nemškutar Slovenko, kakor se sploh pri ženitvah in možitvah veliko naravnega, pa tudi nenaravnega zgodi.

Kaj je pa nasledek tega? V našem vsakdanjem življenji je to prevelike važnosti, da ne bi vsaj nekoliko ustavili se pri tem vprašanji.

Rekli smo že, da po današnji odgoji trdnih slovenskih deklet med našo mestno gospodo prav za prav ni, ali ja, če so, so jako redke. Pa sodimo jih milostljivejše, recimo, da so. Kaj se zgodi, če tako dekle omoži se z nemškutarjem? Ker naravno žena hodi za možem, ne pa mož za ženo, hodita oba vedno le v nemške družbe in tam se mlada gospa kmalu potutji, ker ne sliši domače slovenske govorice. „Pa bo vsaj s svojimi otroci govorila slovenski, in odgojevala jih v tem duhu“, — bo mi morda kdo ugovarjal. — Ne, prijatelj, motiš se, ki to misliš, skušnje kažejo vse kaj drugega. Po takih rodovinah se govori večidel rajše „kuhel-tajč“, ker je gospodarju nemčurju vendar ljubši od slovenščine, in kedar otroci dorastejo za šolo, jih oče vpiše za nemce, in zgubljeni so za narodnost našo ali za vse čase ali pa vsaj do tje, ko pridejo k pameti. Takih izgledov je med našimi dijaki na cente.

Prav tako se večkrat primeri, da vzame nemka Slovenca. Po prej navedenem izgledu, ker namreč žena se ima ravnati po možu, bi človek sklepal to, da bo zahajala ž njim v slovenske družbe; če je mož dosti energičen, da namreč njegova volja velja, se to tudi godi; ali kaj je nasledek tega? Naj mi naše krasotice ne zamerijo, če mi tu pride na misel gnjilo jabelko med zdravimi. Ker smo namreč Slovenci preveč vpljudni, govori s tako gospo vse nemški, in še celó zavoljo nje je v bližnji okolici govorica nemška; čemu bi se toraj ona učila našega jezika, če vidi, da jej tega treba ni! Zdi se jej marveč, da jo družba zato še bolj čista, ker je nemka. „Pa bo vsaj mož za to skrbel, da se doma govori slovenski, da se otroci odgajajo v slovenskem jeziku in duhu“, — se bo kdo oglasil. — O ne, še manj ko v prej navedenem slučaju. Ker se mati navadno več peča z otroci, kakor oče, ki ima skrbeti za vsakdanji kruh, bodo prve besede otrok nemške, kajti mati ne zna in se ne mara naučiti slovenskega jezika zavoljo otrok. Ti se res naučé bolj nemški nego slovenski, in že zato pridejo potem v nemške šole. Če pa ima v hiši mati glavno besedo, potem že skrbi za to, da se navadijo „poselski“ jezik spodobno zaničevati. (Konec prih.)

Narodna ravnopravnost.

II.

Prvi pogoj za veljavo našega jezika je, da si sam veljavo pridobi, oziroma, da mu mi do veljave pomoremo. Med prvimi sredstvi v ta namen priporoča se gojitev narodne literature.

Tisti jezik postal bo navadni družbinski jezik, v katerem smo se navadili misliti, v katerem smo se izobrazili, da so nam znani vsi terminološki izrazi. Zakaj se po mestih taka mešanica govori? Ker smo se učili misliti v domačem, izraziti in potrebne termine izbirati pa v nemškem jeziku, zato navadno slovenski govoriti začnemo, kedar pa pridemo do pojma, kjer smo se učili nemškega izraza, slovenskega pa se hitro ne domislamo, jamemo nemški govoriti.

Največega vpliva na izobraženost in družbinski jezik je lepoznavna literatura, pesmi, novele, romani, povesti; — če prav nimamo znanstvene literature, za družbinsko življenje zadostuje lepoznavna, ko bi jo mi hoteli razširiti med izobraženim rodом, pa bi se kmalo znebili nadležnega nemškutarenja. In kako malo se pri nas v tem oziru stori! Ne govorimo tu o kmetih; pa koliko je slovenskih rodbin po mestih, recimo v Ljubljani, kjer bi imeli kaj več slovenskih klasikov pri hiši? Koliko je boljših hiš v Ljubljani, kjer nimajo druge slovenske knjige v hiši, ko „veliko pratiko“! Ali ni to škandal! Naši pisatelji tožijo, da ne morejo knjig med ljudi spraviti, da imajo zgubo pri izdavanji itd., kakor bi bili Slovenci z literaturo že preobloženi, — nasprotno pa so narodne hiše meščanov, ki se vendar gospodski nosijo, tako indiferentne nasproti narodni literaturi, da je grdo. V nemških izobraženih krogih velja za sramoto, če kdo nič ne vé o nemški literaturi, — to moramo tudi mi vpejati, in tako bolj izobrazbene kroge prisiliti, da se bodo več bavili z našo literaturo. Če pisatelj sam svojo knjigo vsiljuje, pravijo, da dela iz dobičkarije; zato je treba, da se potegnejo izbraženi krogi za literaturo, in da jej ogladijo pot v narodne rodbine. V tem oziru bi se dalo marsikaj storiti. Kolikokrat imamo pri nas tombole; namesto drugih igrač naj bi se izigravale slovenske knjige! Ob novem letu, o godovih, o sv. Miklavžu se dajejo darovi; zakaj bi ne bilo med temi darovi nekaj knjig?

Namesto kake nepotrebne igrače ali cunje naj se pokloni nevesti, ženi, žlahtnici kaka lepa knjiga! — Naš človek bi le pil pa jedel; knjiga, še tako lepa in podučna, se mu zdi potrata, luksusa. Na tak način ne bomo dosti napredovali. Saj vendar vidimo, da postaja svet čedalje bolj duhovit: surova moč in sila se umika duhu; razumni vlada nad močnim, ako poslednji ni izobražen; tisti narodi so na vrhuncu, ki največ mislijo, duševno največ narodi duševno največ producirajo. Izobraženi evropski, kjer se zmirom kaj novega iznajde, kroté s svojim umom vse dele sveta, dokaz, da zdravo teló brez duševnega razvitka tudi dosti ne premore.

Ona disciplina pri volitvah, ki jo vidimo pri naših nasprotnikih, izvira od tega, ker vendar le več berejo, ko naši ljudje. Lahko se prepriča, kdor se hoče, da so najbolj vneti narodnjaki v mestih in na deželi ravno tisti možje, ki so naročeni na kak slovenski časnik; takih ni treba k volitvam vlačiti, saj še oni druge priganjajo.

Čeravno je za slovenske pisatelje materialna korist, ako najdejo mnogo bralcev in naročnikov za svoje spise, vendar smemo z dobro vestjo reči, da to ni glavni vzrok, da mi priporočamo razširjatev slovenskega berila, ampak glavni vzrok je spoznanje, da brez izobraženosti na podlagi narodne literature ne moremo napredovati, da cela narodna stvar propasti mora, ako je ne rešimo pogina s krepkim duševnim naporom ki je edini

zmožen, narediti nas svobodne s tem, da nas emancipira od Res žalostno je, kako se naš jezik prezira v družbinski govorici. Ko bi ljudje več slovenskega brali, posebno boljše izdelke naših pesnikov in novelistov, potem bi gotovo več spoštovanja do svojega jezika imeli. Širimo tedaj literaturo med ljud, brez ozira na literarne stranke!

Politični pregled.

Avstrijske dežele.

V Ljubljani 12. februarja.

Grof Taaffe, kteremu so cesar dali nalogo, sestaviti novo ministerstvo, se vrača v Inomost nazaj, ker naložene naloge ni mogel izpeljati. Zakaj da nič ni opravil, to se natančno ne vé, a mislimo si to lahko: on je imel najbrž ukaz, sestaviti ministerstvo iz vseh strank, ki so za berlinsko pogodbo glasovale. Ti možje različnih strank pa se niso mogli porazumeti. Mogoče je tudi, da je hotel ministre izbrati iz samih ustavovercev. To se vé da ni šlo, ker večina „liberalne“ stranke je v opoziciji, in kako bo potem ustavoverec vladal, če mu nasprotujejo konservativci in liberalci? Morda so se tudi ustavoverci zmenili, da nobeden iz njih ne sme v ministerstvo stopiti, dokler nimajo popolne oblasti v rokah; kakor pa stvari sedaj stojé, bi bilo novo ministerstvo poklicano v vseh rečeh služiti grofu Andrasseyu, in ravno ta odvisnost se ustavovercem mrzi.

Mogoče da tudi Hohenwart neče Andrasseyev sluga biti; bolj verjetno pa je, da se Taaffe z njim še dosti razgovarjal ni. Zdaj pa, ko Taaffe nič ni opravil, ne znamo drugega moža, kteri bi bil sposoben sestaviti ministerstvo in pridobiti si večino v državnem zboru, ko ravno Hohenwarta. Nek dunajski list hoče vedeti, da je dobil zdaj Stremayer nalogo, sestaviti ministerstvo. Tega se še manjka! Ta bi bil še slabši od Auersperga! Znano je njegovo sovraštvo do Slovencev. On nam je vzel slovenske paralelke, on hoče odpraviti gimnazijo v Kranji, on je ustanovil ono v Kočevji, on je prišel posvečevati nemško realko v Ljubljani in nemško Hočevarjevo šolo v Krškem; on pride priliznjeno in s sladkimi besedami, pa huje vgrizne, ko gad in sršen, več občutljivih udarcev nam še noben minister ni dal ko tisti štajarski Stremayer, in videti je, kakor bi bile vse njegove moči proti nam obrnjene. Če pogledamo, kako daleč je prišlo naše šolstvo, kako so učitelji v nasprotni tabor bežali, kako se ravno pri ministerstvu nauka največ pritiska na državne služabnike, da svoj rod zatajujejo, potem bomo rekli: Bog nas vari Stremayera!

Vendar naj le nastopi, naj prevzame vladu, on bo že videl, da ni tako lahko narodov krotiti, kakor je lahko šomaštre strahovati. Doba germanizacije in nemške hegomonije, doba ustavoverne glorijske je prešla, in se nikdar več ne vrne. Naj postane Stremayer minist. predsednik, bo kmalu po njem. Sicer pa je to le govorica, in malo verjetna govorica, morda le tiha želja ustavovercev, ki se pa ne bo vresničila. Če Auersperga ne moremo rabiti, čemu nam bo Stremayer? On je doslužil, naj gre v pokoj, da bomo enkrat mir imeli pred njim in njegovo germanizacijo.

Zdi se nam, da končno bo le Hohenwart zopet stopil na pozorišče, ker vsaka druga kombinacija je bolj težko izpeljiva.

Na **Ogerskem** se pogovarjajo Tiszini nasprotniki, kako bi ga mogli vreči. Oni hočejo tudi svojo krizo imeti —! M a d j a r i s o

si izmislili postavo, vsled ktere se bo po vseh ogerskih šolah madjarski jezik upeljal. Razdraženost med Rumunci in Srbi je velika, in hočejo svoje škofo poslati k cesarju, da bi on to postavo zabranil.

Vnanje države.

Na **Francoskem** dobivajo radikalci zmirom večo moč; zdaj so znane komuniste nazaj poklicali, in ti pišejo brez ugovora zoper vero, posestvo, kralje, cesarje. Kjer je sovražstvo do stanov ali veroizpovedanj, tam prava svoboda cveteti ne more.

Mir med **Rusi** in **Turki** je vendar enkrat sklenjen. Turki morajo plačati 300 milijonov rubljev; za vjete vojake pa še posebej. Rusi bodo turško zemljo zapustili v 40 dneh.

Angleži so bili v Afriki od **Kafrov** hudo tepeni. Pri reki Tugeli trčilo je 20.000 Culu-Kafrov ob angleško kolono, obstoječo iz 24. polka in 600 angleških Kafrov. Angleži so zgubili zastavo, 102 voz, 1000 goved, 2 kanona, 400 granat, 1000 pušk, mnogo streljiva in živeža. Cela angleška četa bila je vničena in razkropljena. Angleški poveljnik prosi pomoči iz Anglije. — Tako se poroča iz Londona. Mi nemamo nič drugega dostaviti, ko: prav je!

Izvirni dopisi.

Iz Mokronoga, 10. febr. († Miha Vindišar.) Res žalostno so peli ubrani zvonovi z Žalostne gore v nedeljo popoldan — peli so svojemu župniku zadnje slovó. V kratkih deset letih so že spremili tretjega k večnemu počitku. 7. t. m. je zaspal v Gospodu po daljšem bolehanji župnik Miha Vindišar. Rojen 23. septembra 1817 v Mostah pri Ljubljani je v Ljubljani izvršil nižje srednje in bogoslovske šole. Posvečen 3. avgusta 1841 pride za subsidiarija v Št. Rupert na Dolenjskem, pozneje, če se ne motimo, za kaplana k sv. Križu pri Kostanjevici, v Št. Janž, Stopiče in v Ribnico, od tam za samostalnega duhovnega pastirja v Polom, v Žalino in slednjič v Mokronog. Službe njegove so bile težavne, a kot goreč duhovnik in dober govornik je z veseljem deloval v vinogradu Gospodovem. Za zaljšanje cerkev je veliko storil, sosebno v prvih svojih farah, kjer je ostal v blagem spominu. Lep spominek si je tudi zapustil na Žalostni gori, kjer je pri romarski cerkvi Matere Božje 7 žalost popolnoma prenovil visoki zvonik, da je po krasni obliki in po milo-ubranem zvonjenji zares kinč in ponos prelepe okolice. Premišljeval je tudi, kako bi se mogel farni cerkvi preskrbeti nov zvonik in še bolj potrebno novo zvonilo, ki v marsikterih rečeh sicer tako ponosnim tržanom nikakor časti ne dela; a moral je to opustiti gledé na bridke skušnje, ki jih je imel pri prvem popravljanji.

Bil je ranjki poseben prijatelj mladine, rad jo je učil, rad je hodil v šolo, a ostal je tudi pri vešastem napredku novih šolskih postav le stare korenine učitelj, ker ga je skušnja učila, da je prejšnja metoda bolj plodovita. Delal je ter se ni dosti menil za tiste paragrafe, ki vse smrkoline hočejo imeti že „gospodiče“ in dekletca spakedrane „frajlice“. „Sploh novi šolski duh — je večkrat tožil — le preveč ošabnost, drznost in trmoglavost rodi — v resnici pridnih in pristrčnih otrok pa tako malo.“

Ranjki je bil delaven tudi na narodno-političnem polji. V Žalini močje niso brez njega nobene volitve končali, brez njega se niso dali voliti, z njim pa so šli veselo k volitvam bodisi za deželni ali državni zbor,

dobro vedé, da volijo prave močje, katerim bje srce za ljubo domovino in niso izdajalci svojega naroda. A več nepričakova nega je v tem obziru skušal v Mokronogu. Tu je našel ljudi, ki z nemškutarji vlečejo, pa se na zavedajo, kako smešne se s tem storé; s kako potepečnostjo se vračajo vselej z volišča n. pr. v Trebnem mokronoški volilui močje, ki se pridružijo nemčurski peščici. Ko bi trg imel le enega narodnjaka iz prepričanja, ko bi imel narodnega župana, bi se ne šelmaril s „tajčanjem“, ampak v maternem jeziku tudi z višjimi občeval, bi se na enkrat na boljše obrnilo. Se ve, da je treba brati, podučiti se, kakor se godi drugod; mnogo manjših vasi je na Slovenskem, ki imajo več slovenskih časnikov, kakor pa tukaj. Na tako imenovane obražence tukajšnje se jim tako ni ozirati, ker glede narodnosti niso ne krop ne voda, in če kaj vplivajo na javne zadeve, bolj služi v „verdummung des volkes“, kakor pa v istinit prospeh. Dosti neljubih skušenj je ranjki župnik doživel tudi v tem obziru. Dokaj bridkost je sosebno v zadnjih letih grenilo njegovo življenje, rožice ranjkemu niso cvetele, a nosil je tudi s krščansko resignacijo pezo življenja, zato upamo, da tam, kjer —

Bridke tuge, bolečine,
Duhomorni trop skrbi,
Žalovanje grenko mine,
Potok solz se posuši,

da tam tudi sedaj

Lepše solnce njemu sije,
Lepša zarja rumeni.

Z Dunaja, 11. febr. Križev pri so-stavljanji novega ministerstva noče biti konec. Danes je tudi grof Taaffe, ki je bil po cesarji poverjen za sostavo drugega ministerstva, vrnil se nazaj na svoje mesto, kermu ni posrečilo se pridobiti takih moč, ki bi bili mogli z njim vred stopiti vsaj začasno na čelo avstrijske vlade tako dolgo, dokler po novih volitvah ni sestavljen drug državni zbor. Naloga grofa Taaffeja je bila le: sestaviti z a č a s n o ministerstvo, ki bi se bilo imelo brž po dognanih volitvah ali vsaj po prvem shodu državnega zbora umakniti drugemu — stalnemu. Ali še to se mu ni posrečilo, čeravno je znan moč, do ktere ga ima vsaj večina cesarstva zaupanje. To je za Avstrijo pač slabo znamenje, ki kaže, kam so jo bili zavlekli tako zvani „ustavoverci.“

Je pa tudi res težavno o sedanjem stanji dobiti moč, ki bi hoteli ali imeli pogum stopiti v Avstriji na krmilo. Po enajstletnem gospodarstvu „ustavoverske“ stranke je nastala taka zmešnjava, kakor bi bila skoro, če bi bili ta čas prebili brez vsega gospodarstva. Homatije bi ne mogle več biti in dolgovi tudi ne; razen tega smo prišli ob veliko državnega premoženja, o zmožnosti plačevanja še viših davkov celó ni več govoriti. Kdo si bo toraj s količkajšnjo nado do srečnega uspeha še upal stopiti na tako važno mesto, kakor je načelnništvo vlade vseh narodov avstrijskih!

Saj je tu grof H o h e n w a r t, prvi velikan med diplomati avstrijskimi!

Da, res je, ali recimo, da bi ga bila tudi volja stopiti zdaj na to nevarno mesto, bi li on opravil, mogel opraviti vse, kar se od njega pričakuje? Težko, prav težko, in če bi mu spodletelo, postane nemogoč za večne čase. To vé on prav tako dobro, kakor njegovi zagriženi nasprotniki Herbstovci, ki imajo, čeravno so že tako ob tla, da ne morejo več priti do vlade, vendar še toliko moči, da bi ga vrgli, če bi jim zdaj na pot prišel. „Pack schlägt sich, Pack verträgt sich“, — to velja o tej

stranki posebno; kakor se je zdaj ljuto sprla med seboj, — proti Hohenwartu bi se zopet združila v močno četo in propad njegov bil bi gotov, to mu že očitno naprej žugajo. Grof Hohenwart je namreč tisti strah, ktere ga se boje vsi ustavoverci državnega zbora in njihovo privrženstvo po Avstriji, on jim je kakor kozam volk, kteremu se vsa čeda vprè, če se je prej še tako hudo bodla med sabo.

Vse drugo bo po novih volitvah. Če se bodo namreč vršile brez vladnega pritiska, bo dobila državopravna stran veliko večino in potem bo Hohenwart s svojim ministerstvom imel na nji trdno zaslonbo, „ustavoverci“ mu ne bodo mogli nič, če se bodo še tako zagajali vá nj.

To je vzrok, da pred koncem volitev za državni zbor ni govoriti še o Hohenwartu.

Kdo bo pa do tje vzel krmilo Avstrije v roke, se danes še ne vé. Najbrž kako uradno ministerstvo brez vse politične barve pod predsedstvom Kellerspergovim.

Domače novice.

V Ljubljani 13. februarja.

(Šolski nadzornik gosp. J. Šolar) je preteklo nedeljo podal se na novo službeno stopinjo v Dalmacijo, poslovivši se prej od učiteljskih zborov gimnazijskih. Dijaki gimnazije so mu hoteli na praviti slovesno bakljado, pa si jo je prepovedal sam, ko je zvedel za njih namen. To kaže, kako visoko ga spoštuje naša učeča se mladina. Kedar bo šel kak drug, n. pr. gosp. profesor Heinrich iz Ljubljane, dijakom ne bo treba braniti bakljade.

(Srednje šole in vadnice v Ljubljani) končajo svoje prvo polletje v soboto 15. t. m., drugo pa se prične v sredo 19. t. m. Počitnic bo toraj samo 3 dni.

(Ljubljanska čitalnica) je izdala svoje poročilo o lanskem letu, iz ktere ga je razvidno, da ima društvo 299 udov, 256 je ljubljanskih 11 unnanjih in 2 častna. Dohodkov je imelo 412 gld., stroškov pak 4038 gld. Proračun za leto 1879 kaže majhen pimanjkljej, pa se bo že še pokrtil.

(Močen potres) je bil včeraj v Ljubljani popoldne 3/4 na tri. Prišel je menda od severozahoda in šel proti jugovzhodu. Prejšnji večer se je hudo bliskalo.

(Iz seje deželnega odbora dne 7. t. m.) Deželne štipendije po 60 gld. za učence živinozdravniške in podkovijske šole v Ljubljani je deželni odbor podelil Andreju Rovanu iz Cella, Janezu Lesarju iz Ribnice in Francu Mrvi iz Vač; — zarad oddaje vincarske službe na deželni vino- in sadjerejski šoli na Slapu se je podaljšal čas za prošnjike do 2. marcija in se razpis razglasi tudi v časnikih „Soča“ in „Edinost“; občini polhovograški se dovoli 16% priklade na direktne davke za cestne potrebe; — občini Stari trg v črnomeljskem okraji pa 50% priklade na direktne davke za zidanje župnikovega poslopja; — kupčijski zbornici kranjski se dovoli 100 gld. iz deželnega zaklada za nakup modelov iz pariške svetovne razstave; — prošnja filharmoničnega društva za brezplačno porabo redutne dvorane za koncerte se ni vslušala, druga prošnja tega društva za deželno podporo za filharmonično glasbeno šolo se bode pa izročila prihodnjemu deželnemu zboru s proračunom deželnega zaklada za prihodnje leto; — razposojilo 12000 gld. iz Jan. Kalister-ovega premoženja za občinske podpore se razpiše; — dopis deželne vlade, da se stroški za shode (konference)

ljudskih učiteljev ne prevzemó na državni zaklad, vzeli se je na znanje; deželnemu šolskemu svetu se odgovori, da naj se učiteljska služba na ljudski šoli v Dvoru (pri Žužemberku) zaradi definitivne oddaje razpiše; — predlogu krajnega in okrajnega šolskega sveta za definitivno oddajo učiteljske službe v Velikem Gabru Jožefu Zajc-u se pritrudi.

(Vabilo.) Prihodnjo nedeljo (16. t. m.) napravi katoliška družba svojim udom „Tombolo“, ktere čisti dohodki so namenjeni za podporo revnim kristjanom v Bosni. Vsled pritožeb več udov vstop otrokom ne bo dovoljen, ako ne pridejo v družnji svojih staršev ali oskrbnikov, kateri so udje katoliške družbe.

(Vseučilišče v Zagrebu.) Naše sosednje vseučilišče v Zagrebu šteje že 355 poslušalcev med njimi je 52 teologov, 244 juristov, 59 filozofov. Želeti bi bilo, ko bi naši slovenski mladenči zapustili Dunaj in Gradec, ter se šli šolat v Zagreb, kjer se bolji kup živi, in kjer bi se izgojili v slovanskem jeziku in duhu.

(Germanizacija v Bosni.) Nek Hrvat Bogdanovič je naredil v Sarajevu nemško šolo, kamor Bošnjaki močno pošiljajo svoje otroke, da bi se naučili nemški, in da bi mogli obče-ovati z nemškimi trgovci, dunajskimi židi itd. (sic!). Zmirom stara pesem: cel narod se naj uči nemški zavolj nekterih nemških naseljencev.

(Kamniška čitalnica) napravi v nedeljo 16. febr. t. l. veselico z igro „Gospoda Kodolja pridige izza gardin“, veseloigra v enem dejanji. Po igri družbena zabava in ples. Vstopnina za ude 10 kr., za neude 30 kr. Začetek ob 1/2 8 uri zvečer. K tej veselici prav uljudno vabi odbor.

Razne reči.

— V Kostanjevici so imeli 15. januarja novo volitev v občinski zastop, pri kateri so bili izvoljeni: za župana Janez Kuntarič, posestnik, za svetovalce pa Anton Straus, France Marenčič, Janez Kalin in Janez Bučar, vsi iz Kostanjevice.

— Privolitvi občinskega starešinstva v Ribnici so bili 10. januarja izvoljeni: za župana Janez Kljun, posestnik in trgovec iz Ribnice, za svetovalce pa: Anton Arko iz Ribnice, Janez Zadnik iz Podstene, Anton Perjatelj, France Pucelj in Anton Pogorelec, vsi iz Goriške vasi.

— Najden denar. „Narodu“ se piše, da je nek posestnik med Vidmom in Brežicami našel v Savi skrito steklenico, v kateri je bilo pod zamaškom 700 gld. v bankovcih. Posestnik je ta denar izročil sodnji, in ljudje mislijo, da je to tisti denar, ki je bil pred 2 leti na Vidmu vkraden trgovcu Sajovicu iz Posavja.

— Koliko boste Avstrija in Ogerska letos morali denarja na posojilo vzeti? — Zdaj, ko je tudi ogerski finančni minister grof Szapary razložil denarni stan Magjarov, se mora na gori postavljeno vprašanje precej zanezljiv odgovor dati. Poračunu Szaparyevem bode primanjka (deficit) letošnjega leta na Ogerskem znašala 17 milijonov gold., za stroške zasedbe Bosne in Hercegovine za leto 1878. potrebuje se 7 milijonov in 85.000 gold., za te stroške letos 10 milijonov in 36.000 gold., za poplačanje dolžnih pisem državnega zaklada 76 milijonov in 5000 gold., skupaj tedaj 117 milijonov in 71.000 gold. Ogerski minister pa zna svoje račune — to je že več-

krat pokazal — tako kovati, da niso resnični in zato mu „Pol. Frag.“ dokazujejo, da si bodo Ogri letos morali 141 milijonov gold. izposoditi. — Koliko pa Avstrija? Primanjka leta 1870. bo znesla 48 milijonov in 3000 gold., za stroške zasedbe Bosne in Hercegovine za leto 1878. potrebuje še 17 milijonov in 2000 gold., za letošnje leto pa 20 milijonov, tedaj bode skupaj Avstrija si morala na posodo vzeti 85 milijonov in 5000 gld. Po takem boste Avstrija in Ogerska skupaj morali 226 milijonov in 5000 gld. posojila iskati. To pač je strašansko znesek, če pomislimo, da živimo v mirnih časih! Tako daleč sta nemčursko ustavoverstvo v Avstriji, na Ogerskem pa madjarsko gospodarstvo pritirala cesarstvo, v katerem že toliko let gospoduje na eni strani Herbst s svojimi privrženci, na drugi pa Tisza s svojimi kalpaki, vsi drugi narodi pa so v kot potisnjeni.

— Kuga. V južni Ameriki se je bojda tudi kuga pokazala. Če je to res, potem jej ne bomo z lepa ušli — na Ruskem, na Turškem, v Ameriki, povsod kuga; Bog nas obvari!

— Brezskrbnost na Ogerskem Dne 13. pret. meseca okoli 9. ure zvečer prišel je k predniku postaje Halap, od koder je ravno poprej oddrdral vlak, človek v vojaški obleki, ter prosil, da bi se smel v čakalnici nekoliko pogreti. Prednik ne nadeja se nič hudega, vpraša vojaka, če je na odpustu in h kateremu polku da spada. Ali naenkrat odpró se vrata in skozi nje prihrumi drug enako oblečeni vojak, ki po besedah: „Pokažem ti, h kateremu polku da spadam,“ strelí na predstojnika postaje, ki se smrtno ranjen zgrudi. Lopova izprazneta blagajnica, v kateri najdeti 8 gl. 33 kr., potem si prisvojita še ročni samokres in pipo, ter — odideta. Zunaj stali so štirje lovci, silni, jaki ljudje, a nihče si ni upal ju zadržavati. Zatem odpravita se roparja v bližnjo gostilno, v kateri je bilo zbranih mnogo ljudi, ter vzameta oštirju 67 gld. Tudi tu si ni upal nihče ju prijeti, marveč roparja mastila sta se drzno s klobasami in vinom. Na to odideta v hlev ter ukažeta hlapcu vpreči voz s tremi konji. Ko jima hlapec to stori, se odpeljeta. Iz Debrecina napotila se je takoj sodnijska komisija v Halap, da preišče zločinstvo, da vé kaznovati razbojnika, če ju bo de — zasačila.

— Ne bode več brezzobih ljudi. V francoski akademiji vednosti podala sta David in Magitot razpravo o novi operaciji zobov, ki obstoji v tem, da se mesto gnjilega zoba vloži nov, zdrav zob. Ta novo vloženi zob po preteku 10–12 dni požene nove korenine. Kakor pravijo, posrečila se je ona operacija 57-krat med 62 poskušnjami.

— Skrb za vid šolske dece. Olomuški „Pozor“ piše: Deželni šolski svet izdal je sklep, ki naznanja, da naj se strogo pazi na to, ohraniti mladeži šolski zdrave oči in varovati je kratkovidnosti. V ta namen ima biti tisk v knjigah kolikor mogoče debel, papir lepo bel. Učilni predmeti, ki potrebujejo mnogo gledanja, imajo se učiti v najsvetlejših urah dneva. Dekličem, ki še niso stare 10 let, naj se ne dovoli učenje ročnih del. Mladina naj se nagiba k večemu pisanju. V šoli naj se ne porablja drugo svetilo nego naravna svetlost dneva. Umetna svečava je osobito pri pisanji in branji graje vredna. Šolskim nadzornikom naj se naroči, da poskrbé za veljavo tega sklepa tudi v privatnih šolskih zavodih.

Eksekutivne dražbe.

14. februarja: 3. Vidgoj iz Stare Sušice, 2. Vidrih iz Trnja, 1. Safred iz Št. Petra, 1. Žitko iz Sele, in Vidie v Postojni. 4. Vidmar iz Markova, 2. Trampuš iz Dobena, iz Spojl v Kamniku. 3. Žun iz Treboj, v Kranji. 3. Janežič iz Vrhnike, 3. Marinčič iz Pudoba v Ložu. 3. Kozel iz Gorenje Lipnice v Radolici. 3. Balkovo iz Hrasta v Črnomlju. 3. Petrič iz Gradiš, 3. Terbižan iz Bravnice, 3. Trost iz Podrage, vsi v Vipavi. 2. Mahorčič iz Hotavelj v Loki. 2. Zajc iz Mirne peči v Novem mestu. 2. Hočevnar iz Rozalnice, 2. Vioda s Krašnega vrha, 2. Fuks s Hriba, vsi v Metliki.

Umrli so:

Od 8. do 10. februarja: Franc Železnikar, del. o. 2 l., za davico. Marija Smolej, gostinja 66 l., za vtriplj. pljuč. Jožefa Regali, hiš. pos. o. 7 l., za vnetico oprsne mrenice.

V spomin

Josipini Antoniji Filomeni

Regali-jevi

(rojeni 5. aprila 1872, umrli 10. febr. 1879.)

Megla otožna solnce je skrivala,
Ko naši Pepci vgasne luč življenja,
Rodbina cela jokati ne jenja
Po njej, ki nam je sama še ostala.

Pa le v dolini megla je ležala,
Kjer rod betežni čaka odrešenja;
V višini jasno se nebo razpenja,
Tam solnce se rumeno je smehljalo.

V dolini solz so tekale solze vroče,
Ker naša žalost je tako skeleča,
Da je z ničém utišit' ni mogoče.

Pa njej smehlja se že nebeška sreča,
Tam, kjer veselja vir vsahniti noče,
Tam, kjer se krona spleta nezveneča.

Zahvala.

V svojem in v imenu svoje žene zahvaljujem se vsem prijateljem in znancem za brezštevilne dokaze sočutja in milovanja o priliki smrti, in za mnogobrojno vdeležbo pri pogrebu mojega poslednjega otroka, moje ljubljene, nepozabljive hčerke

Josipine,

ktera nam je vgasnila v 6. letu svoje starosti dne 10. februarja, ter se preselila med nebeške prebivalce.

V Ljubljani 13. svečana 1879.

Josip Regali, mizar.

Moj brat, gosp. dr. J. Sterbenec, župnik v Hrenovcih, je sestrično Minco Bižal odpravil zavoljo njene nepokorščine in nesloge z drugimi posli. Opozorim, ako bo kje na posodo jemala, da dolgovi ne bo nihče plačal.

Stari trg pri Poljanah 7. febr. 1879.

Peter Sterbenec,
kurator.

Telegrafične denarne cene 12. februarja.

Papirna renta 62.15 — Srebrna renta 62.20 — Zlata renta 74.90 — 1860letno državno posojilo 114.80 — Bankine akcije 790 — Kreditne akcije 221. — — London 116.75 — Srebro 100. — — Ces. kr. cekini 5.56. — 2 frankov 9.32.